

Venstres klimakur frem mot 2020

Grønn nyskapning for fremtiden

Oslo, 25.02.01

BAKGRUNN

Naturmiljøet er vårt livsgrunnlag. Det er et grunnleggende liberalt verdisyn å ivareta et økologisk likt utgangspunkt for alle generasjoner. Å ta vare på naturen; jord, luft, vann og det biologiske mangfoldet, er avgjørende for vår eksistens og har verdi i seg selv. Det er overveiende sannsynlig at dramatiske klimaendringer vil inntreffe dersom vi ikke handler raskt. Klimatiltak er en viktig forsikring mot slike klimaendringer i fremtiden.

Norge må være en pådriver i det internasjonale klimaarbeidet og i arbeidet med å få på plass en bred og forpliktende klimaavtale etter Kyotoprotokollen. Norge må være aktive i å finne forhandlingsløsninger og spille inn konstruktive forslag i samtalene om en ny avtale. Skal vi ha troverdighet i dette arbeidet og motivere andre til å gå i samme retning, må vi vise vilje og evne til å omstille samfunnet vårt i klimavennlig retning på hjemmebane.

Regjeringen har utsatt arbeidet med en ny klimamelding til høsten 2011. Det gjør at vi taper viktig tid i arbeidet med å komme i gang med utslippsreducerende tiltak, og kan føre til at det blir mer krevende å nå målene slik de er felt ned i klimaforliket. Venstre legger med dette fram sitt førsteutkast til hvordan vi kan nå målene i klimaforliket.

Utkastet vil bli sendt på høring til organisasjonene og vil bli bearbeidet videre i Venstres organer.

SAMMENDRAG

På bakgrunn av klimaforliket i Stortinget mellom regjeringspartiene og Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti igangsatte regjeringen et utredningsarbeid om tiltak og virkemidler for å nå målene i klimaforliket om å redusere utslippene i Norge med 15-17 mill. tonn når skog er inkludert. Skogtiltak antas å kunne utgjøre om lag 3 mill. tonn CO₂-ekvivalenter innen 2020, hvilket innebærer at 12-14 mill. tonn CO₂ skal gjennomføres innen industri, petroleum, transport, byggsektoren og øvrige tiltak.

Venstres klimakur er utarbeidet på bakgrunn av resultatene fra Klimakur utredningen og tidligere utredninger, som SFTs klimatiltaksanalyse fra 2007. Vedlagte tabell oppsummerer hvordan målene om reduksjoner på 12-14 mill. tonn CO₂-ekvivalenter kan nås innen 2020 i de ulike sektorene og skisserer virkemidler for måloppnåelse.

	Tiltak frem mot 2020	Reduksjon (MtCO ₂ -ekv.)
Transport	Styrket kollektivtrafikk, restriktive tiltak i byområdene, økte drivstoffavgifter, sykkeltiltak.	1
	Innfasing av biodrivstoff og elbiler	1,5
	Øvrige tiltak i skipsfarten, krav om gassdrift, landstrøm mv.	0,5
Petroleum	Krav om landstrøm/rensing Melkøya	0,9
	Landstrøm til offshoreplattformer, utfasing gassbruk	2
	CO ₂ rensing utover GKV	
	Mongstad/Kårstø	1,6
	Energieffektivisering	1
Industrien	Effektivisering/prosessforbedringer/økt fornybarandel i industrien	1,5
	Rensing av punktutslipp i industrien	1
Byggsektoren	Utfasing av oljefyring/energisparing	1,5
Landbruk/avfall	Fornybar energibruk, endret drift, innsamling metan	1,5
	Sum tiltak	14

Tiltak i de ulike sektorene er beskrevet mer detaljert i de etterfølgende kapitlene.

SEKTOROVERGRIPENDE VIRKEMIDLER

Venstre mener samarbeid med industrien og næringslivet er avgjørende for å nå målene med klimaarbeidet. Miljø- og klimaspørsmål har tradisjonelt blitt benyttet til å dra opp konfliktlinjer mellom miljøinteresser og industrien. Tiden er inne for å forene kreftene i kampen mot dramatiske klimaendringer. Derfor tar Venstre til orde for en samarbeidslinje mellom næringslivet og myndighetene, som gir industrien frihet, men også ansvar for å følge opp og å gjennomføre reduksjoner.

Som et ledd i dette arbeidet vil Venstre etablere et klimafond for industrien. En slik fondsløsning kan finansieres ved at en del av CO₂-avgiften eller annen innbetaling går inn til fondet etter avtale med myndighetene. Hensikten med en fondsløsning er å realisere klimatiltak samtidig som man bidrar til å forhindre karbonlekkasje gjennom utflytting av bedrifter. Et klimafond kan også bidra til teknologiutvikling og forbedrete prosesser og teknikker som igjen kan gi grobunn for nye grønne bedrifter og arbeidsplasser.

Kvoteplikten for industrien og petroleumssektoren er et overbyggende virkemiddel for klimatiltak. Venstre vil utvide kvotesystemet til å omfatte flere bedrifter i tråd med EUs reviderte kvotedirektiv.

Venstre også stramme inn og i større grad å benytte handlingsrommet i klimakvoteloven, forurensingsloven, petroleumsløven og plan- og bygningsloven til å stille krav der hvor det er mulig, samt å gå inn i spleiselag mellom næring og stat der hvor det kan utløse virkningsfulle tiltak og hvor en forhindrer karbonlekkasje.

Det skal gjennomføres et skattesifte fra rød til grønn skatt som hvor avgiftene på miljøskadelig adferd og utslipp økes, og hvor en gir tilsvarende skatelettelse på arbeid og bedriftsbeskatningen for å opprettholde konkurranseevnen og samtidig reduserer utslippene.

Sektorovergripende tiltak fram mot 2020

- Utvide kvotesystemet
- Benytte handlingsrommet i miljø og miljørelatert lovgivning til å stramme inn
- Gå inn i spleiselag mellom stat og bedrift for å realisere klimatiltak
- Opprette et klimafond for industrien
- Gjennomføre et skattesifte fra rød til grønn skatt

Nyskaping og teknologiutvikling

Utvikling av ny klimateknologi kan gi grobunn for nye arbeidsplasser og grønne gründere. Ved å kombinere strenge miljøkrav til industrien med romslige ordninger for satsing på teknologiutvikling vil Venstre fremskynde moderniseringen av industrien i klimavennlig retning, samtidig som konkurransekraften opprettholdes.

Venstre vil opprette et nytt halvstatlig investeringselskap "Klimatek" for å sikre næringslivet kapital til omstilling og nyskaping i grønn retning. Selskapet skal investere forretningsmessig og ha høy terskel for risiko. Selskapet skal ha hovedkontor utenfor Oslo. Venstre ser for seg at selskapet opprettes med en egenkapital på 500 mill. kroner.

Venstre vil også styrke SkatteFUNN-ordningen, som stimulerer til teknologiutvikling og innovasjon ved at medgåtte ressurser i bedriftene kan kvitteres ut gjennom skattesystemet. Venstre vil blant annet heve prosjektgrensene til 8 mill for bedriftsinterne og 12 mill for eksterne prosjekter, gjeninnføre ordningen med tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats. Ordningene med maksimal timesats på 500 kroner og begrensningen på antall timer egne ansatte kan godskrive ordningen må fjernes.

Venstre vil:

- Opprette et halvstatlig investeringselskap som skal stille med risikokapital til gode klimaprojekter.

- Styrke skatteFUNN ordningen, ordningen for støtte til pilotanlegg innenfor miljø og klimateknolog, satsingen på klima og klimarelatert forskning over Norges Forskningsråd, og forskningsfondet.

TRANSPORT

Venstre tar ikke til orde for en bensinpris på over 25 kroner literen. Mange vil være avhengig av bilen i distriktene også i 2020. I byene, hvor vi kan gi folk alternativer, skal det skinne av kollektivtrafikken. Det skal være opp til lokale myndigheter å innføre restriktive tiltak mot biltrafikk, til gjengjeld skal tiltak som flytter trafikk fra bil til kollektiv premieres kraftig økonomisk.

Kollektivtiltak i byområdene

Som Venstre foreslo i forbindelse med behandlingen av Nasjonal transportplan 2010-2019, legger Venstre opp til å styrke belønningsordningen for kollektivtrafikken med over 10 mrd. kroner i kommende 10 års periode, hvilket innebærer at dagens bevilgningsnivå på omlag 320 mill. kroner årlig over belønningsordningen kommer opp på et nivå på om lag 1,7-2 mrd. kroner i 2020.

Belønningsordningen for kollektivtrafikken ble innført av Bondevik II -regjeringen for å gi et incentiv til å premiere byområder som iverksetter tiltak for å flytte trafikk over fra biltrafikk til kollektiv og omfatter for eksempel restriktive tiltak som parkeringsbegrensninger, lokale drivstoffavgifter, bompengerordninger og vegprising. Ordningen har bidratt til å realisere blant annet "rullende fortau" i Oslo og "busmetroen" i Kristiansand. Ordningen omfatter i dag byområdene Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim, Kristiansand, Tromsø, Drammen, Sarpsborg, Fredrikstad, Skien og Porsgrunn.

På bakgrunn av denne kraftige økningen overføringene til kollektivtrafikken i kommunesektoren som følger av Venstres forslag vil Venstre utvide ordningen til å også omfatte "Vestfold-byen" – Tønsberg, Sandefjord, Horten og Larvik, og byene Ålesund, Haugesund, Moss, Bodø, Arendal og Mjøsregionen - Lillehammer/Hamar/Gjøvik og Akershus. Ordningen skal også finansiere investeringer i bybaner.

Venstre vil også åpne for at kommunene skal kunne skattlegge bedriftsparkering, og i kommuner med skatt på bedriftsparkering, åpne for at borgerne, skal kunne motta månedskort som en del av lønnen uten at denne skattlegges.

Et krafttak for et moderne togtilbud

Et velfungerende togtilbud mellom landets største byer og i de mest befolkningstette områdene er viktig for effektive kommunikasjoner, for næringslivets transportbehov og for å redusere utslippene. Venstre vil gi toget en ny rennesanse gjennom en offensiv satsing på utbygging av en mer moderne jernbane.

Venstres har mål om at vi innen 2020 skal komme ned på følgende reisetider med tog i Norge:

- Bergen - Oslo - 4 timer
- Trondheim - Oslo - 4 timer
- Kristiansand - Oslo - 3 timer
- Oslo - Lillehammer/Skien/Halden - 80 min.

Som en oppfølging av disse målene foreslo Venstre i behandlingen av Nasjonal transportplan 2010-2019 å øke bevilgningene til utbygging av infrastruktur på jernbanen med over 30 mrd. kroner mer enn regjeringens forslag. Samtidig som denne satsingen gir rask effekt på det eksisterende linjenettet, danner det også grunnlaget for å satse på enda høyere hastigheter og kortere reisetid i fremtiden.

På kort sikt må det settes inn mer kraftfulle tiltak mot togkaoset. Infrastrukturen i det sentrale Østlandet må opp på et nivå på linje med Gardermobanen.

Utover rene infrastrukturtiltak mener Venstre tiden er moden for å gi NSB økt konkurranse gjennom strekningsvise anbudsutlysninger hvor en beholder et enhetlig billett og takstsystem.

Det er et stort potensial for et bedre togtilbud. Bondevik II - regjeringen satte Gjøvikbanen ut på konkurranse som første togstrekning i Norge. Dette bidro til 40 prosent flere avganger, betydelig passasjervekst, bedre tilrettelegging for funksjonshemmede og oppgraderte tog - for samme statlige støtte. Venstre vil også konkurransesette og skille ut vedlikeholdsoppgavene i jernbaneverket slik at ikke de beste løsningene velges bort dersom de leveres av private entreprenører.

Innfasing av biodrivstoff og miljøbiler

I store deler av landet finnes det få eller ingen alternativer til bilen. Slik vil det være også i fremtiden. Venstre er ikke i mot bilen, men vi vil utslippene til livs.

Økt bruk av biodrivstoff er et tiltak som kan realisere betydelige utslippsreduksjoner på kort tid ved bruk av eksisterende infrastruktur og distribusjonsapparat. Venstre vil øke innfasingen av annen generasjons biodrivstoff gjennom å utvide og styrke omsetningspåbudet og ved å frita høyinnblandet biodiesel for avgift. Det skal sikres at biodrivstoffet er produsert etter strenge etiske krav og bærekraftskriterier.

Venstre vil fase miljøbilene raskere inn bilparken gjennom aktiv bruk av avgiftspolitikken. Bilavgiftene må vris slik at de mest miljøvennlige bilene blir billigere - og ta igjen på bensinlukerne. Venstre vil også øke vrakpanten kraftig dersom man samtidig går til innkjøp av en ny miljøbil.

Renere skipsfart

Som kystnasjon har Norge store muligheter til å være i front med å ta i bruk og utvikle klimaløsninger i skipsfart. Venstre vil redusere utslippene fra skipsfarten ved å stille krav og gassdrift i fergekonsesjoner, vurdere krav om gassdrift ved supply av offshore installasjoner og premiere landstrøm og klimavennlige løsninger for eksempel gjennom havneavgifter mv.

Tiltak frem mot 2020	Reduksjon (MtCO ₂ -ekv.)
Styrket kollektivtrafikk, restriktive tiltak i byområdene, økte drivstoffavgifter, sykkeltiltak.	1
Innfasing av biodrivstoff og elbiler	1,5
Øvrige tiltak i skipsfarten, krav om gassdrift, landstrøm mv.	0,5
Sum transporttiltak	3

Hovedpunkter, tiltak innen 2020:

- 10 mrd. kroner mer til kollektivtiltak i byområdene
- Over 30 milliarder kroner mer til investeringer i et mer moderne togtilbud
- Økt konkurranse i togtrafikken
- Heving av omsetningspåbudet for biodrivstoff.
- Avgiftsfritak høyinnblandet biodiesel.
- Lavere avgifter på miljøbiler
- Høyere vrakpant ved overgang til ny miljøbil
- Premiere og prioritere utbygging av sammenhengende sykkevegnett
- Åpne for skatt på bedriftsparkering og skattefritak for månedskort

PETROLEUM

Norge skal fremdeles ha en olje- og gassindustri, men denne industrien skal ha en klimastandard i verdensklasse. Forurensende gasturbiner skal erstattes med fornybar energi. Alle nye plattformer skal i utgangspunktet ha løsninger med landstrøm eller annen ren energiforsyning og det skal legges opp til omfattende landstrømløsninger av eksisterende installasjoner.

De planlagte rensaneanleggene på gasskraftverkene på Mongsad og på Kårstø skal også omfatte omliggende industriutslipp.

I utslippstillatelsen for Snøhvit-anlegget ble stilt krav om at Statoil skal tilrettelegge energianlegget for CO₂-håndtering, dvs. både for CO₂-fangst og for transport/deponering i egnet reservoar. I utslippstillatelsen understreket også Statens forurensingstilsyn (SFT) at bl.a. teknologisk utvikling og endringer i klimapolitikken kan gi grunnlag for å vurdere nye krav knyttet til klimagassutslippene fra virksomheten i medhold av forurensningsloven § 18. Vedtaket ble opprettholdt av Miljøverndepartementet. Venstre vil på bakgrunn av dette stille krav om rensing av Snøhvit-anlegget på Melkøya gjennom landstrøm eller CO₂ fangst.

Tiltak frem mot 2020	Reduksjon (MtCO ₂ -ekv.)
Krav om landstrøm/rensing Melkøya	0,9
Landstrøm til offshoreplattformer, utfasing gassbruk	2
Ytterligere CO ₂ rensing ved Mongstad/Kårstø	1,6
Energieffektivisering	1
Sum tiltak	5,5

Hovedpunkter, tiltak innen 2020:

- Krav om rensing /landstrøm ved Snøhvit-anlegget
- Renseanlegg ved Mongstad Kårstø skal også ta omkringliggende utslipp
- Offshoreplattformer skal elektrifiseres/effektiviseres gjennom klimafondet eller gjennom innstramninger i miljølovgivningen, kvotesystemet og CO₂-avgiftene.

ENERGI

Omfattende forsyning av offshoreplattformer med landstrøm og tiltak i industrien vil øke behovet for fornybar energiproduksjon. Venstre vil innføre et grønt sertifikatmarked for støtte til fornybar energiproduksjon. Gjennom innføring av et slikt system vil ENOVAs ansvar for fornybarsatsingen opphøre, og finansieringen vil gå over strømregningen. Om lag en tredjedel av ENOVAS rammer frigjøres gjennom et grønt sertifikatmarked.

ENOVA skal få utvidet sitt ansvarsområde til å premiere klimavennlige løsninger gjennom blant annet tildeling av støtte til fjernvarmeutbygging og klima- og prosessiltak i industrien. Ansvaret for ENOVA skal deles mellom OED og MD.

ENOVA henter mye av sin finansiering fra energifondet. Venstre vil fortsette styrkingen av energifondet og har som mål at innen inneværende fireårsperiode skal kapitalen økes til 40 mrd. kroner.

Venstre vil også gi Statkraft SF en overordnet oppgave med å bidra til ny fornybar energiproduksjon i Norge. Selskapets avkastningskrav skal reduseres og 100 prosent av selskapets overskudd bør reinvesteres i formål som tar sikte på ny fornybar energiproduksjon i Norge.

Hovedpunkter, tiltak innen 2020:

- ENOVAs ansvarsområde utvides og finansieringen styrkes gjennom energifondet
- Det innføres et grønt sertifikatmarked for fornybar energiproduksjon
- Benytte Statkraft som en motor i arbeidet for økt fornybar energiproduksjon.

INDUSTRI

Det er et betydelig potensial for utslippreduserende tiltak i industrien som kan realiseres med relativt lave kostnader. I dag forurenser deler av industrien uten å betale. Venstre mener alle må bidra til å bekjempe klimaendringene og derfor må alle betale for utslippene. Tøffe klimaavgifter eller kvotekrav ovenfor konkurranseutsatt industri kan føre til karbonlekkasje ved at bedrifter flytter til utlandet hvor tilsvarende krav ikke eksisterer. Venstre vil bidra til at bedriftene og arbeidsplassene blir i landet gjennom etableringen av et klimafond for industrien. Utslippreduserende tiltak skal finne sted gjennom klimafondet, gjennom å stramme inn på

handlingsrommet i miljørelatert lovgivning og gjennom avtaler mellom myndighetene og industrien.

Gjennom opprettelsen av et grønt sertifikatmarked frigjøres omlag en tredjedel av ENOVAs rammer. Venstre vil at ENOVAs ansvarsområde utvides til å omfatte klima og prosess tiltak i industrien og at ansvaret for ENOVA deles mellom OED og MD.

Industrien skal bidra gjennom:

- Innbetaling til et klimafond
- Forpliktende avtaler mellom industrien og myndighetene
- Det skal gis støtte til klimatiltak gjennom ENOVA der hvor det er forenelig med EØS-avtalen

Tiltak	Reduksjon (MtCO ₂ -ekv.)
Effektivisering/prosessforbedringer/økt fornybarandel i industrien	1,5
Rensing av punktutslipp i industrien	1
Sum industriltak	2,5

LANDBRUK OG AVFALL

Venstre vil fjerne sluttbehandlingsavgiften for forbrenning av avfall for å stimulere til energigjenvinning fremfor deponering av avfall og for å forhindre at avfall fraktes over store avstander, med påfølgende miljøbelastning for behandling i Sverige.

For å legge til rette for reduserte utslipp i landbruket og innsamling av metangass vil venstre etablere et energi- og klimafond for landbruket i forbindelsen med landbruksoppjøret.

Tiltak	Reduksjon (MtCO ₂ -ekv.)
Fornybar energibruk, endret drift, innsamling metan	1,5
Sum landbruks og avfallstiltak	1,5

Tiltak fram mot 2020:

- Opprette et energi- og klimafond for landbruket.
- Fjerne sluttbehandlingsavgiften på forbrenning av avfall

BYGGSEKTOREN

Kravene til energibruk i bygninger og skal strammes kraftig inn. Hovedregelen skal være at bygg forsynes med fornybar energi. Det skal ikke tillates å installere ny oljefyring som grunnlast i nybygg og ved rehabilitering. Utfasing av eksisterende oljefyr skal gjennomføres gjennom romslige støttetiltak over et konverteringsprogram fra oljefyring til bioenergi eller varmepumper. Mineraloljeavgiftens skal økes.

Det skal etableres en ordning med energiskjekk for boligbygg for å realisere enkel og effektive energisparetiltak, og tilskuddsordningen for energisparing i husholdningen skal økes og utvides til å omfatte rentbrennende ovner og luft-til-luft varmepumper.

Tiltak	Reduksjon (MtCO ₂ -ekv.)
Utfasing av oljefyring/energisparing	1,5
Sum tiltak byggsektoren	1,5

Tiltak fram mot 2020:

- Opprette ordning med energiskjekk for boligbygg.
- Stramme inn på energikravene for nybygg og ved rehabiliteringer.
- Støtte til utskifting av oljefyr med varmepumpe eller bioenergi
- Øke støtten til strømsparetiltak i husholdningene

FINANSIERING

Etatsutredningen Klimakur 2020 beskriver i liten grad provenyeffektene ved ulike tiltak, men skisserer grovt at de samfunnsøkonomiske kostnadene ved reduksjoner tilsvarende målene i klimaforliket beløper seg til om lag 5 mrd. kroner årlig.

Enkelte av tiltakene som beskrevet i dette dokumentet vil ha provenyeffekt, enkelte vi finansieres utenfor satsbudsjettet.

Venstre er forøvrig godt i gang med klimakuren. I Venstres alternative budsjett foreslo Venstre et skatteskifte fra rød til grønn skatt med en ramme på om lag 4 mrd. kroner, gjennom blant annet økte miljøavgifter. Venstre foreslo også å øke bevilgningene til miljø- og klimatiltak med om lag 1,8 mrd. kroner.

Venstres alternative budsjett for 2010:

- Grønt skatteskifte på om lag 4 mrd. kroner
- Om lag 1,8 mrd. kroner til miljø- og klimatiltak